

**Освітня програма
для 1-4 класів комунального закладу
«Харківський ліцей № 100 Харківської міської ради»**

1. Загальні положення освітньої програми початкової освіти для 1-4-х класів комунального закладу

«Харківський ліцей № 100 Харківської міської ради»

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма для 1-4-х класів школи I ступеня комунального закладу «Харківський ліцей №100 Харківської міської ради» (початкова освіта) розроблена відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688) (у 1-4 класах), на основі Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О.Я., затвердженої рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 22.02.2018р, наказами МОНУ № 268 від 21.03.2018, № 1273 від 08.10.2019, № 743-22 від 12.08.2022.

Освітня програма початкової освіти для учнів 1-4-х класів комунального закладу «Харківський ліцей № 100 Харківської міської ради» (далі - Освітня програма - ОП) окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів, спланованих і організованих для досягнення учнями визначених результатів навчання. Освітня програма визначає:

- деталізований опис компетентностей учнів;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між галузями знань та навчальними предметами за роками навчання, послідовність їх

вивчення;

- форми організації освітнього процесу;
- деталізований опис інструментарію формувального (поточного) оцінювання;
- перелік і пропонований зміст освітніх галузей;
- логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах;
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальної програми під керівництвом Савченко О.Я. з урахуванням вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти згідно з Державним стандартом початкової освіти і змінами до нього. Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:
 - дитиноцентрованості і природовідповідності;
 - узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
 - науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
 - наступності і перспективності навчання;
 - взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
 - логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
 - можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
 - творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
 - адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмій в особистому і суспільному житті людини;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати

нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційнокомунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективною співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі наскрізні вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

2. Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»), враховуючи досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.*

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між галузями знань та навчальними предметами за роками навчання, послідовність їх вивчення визначено у річному навчальному плані Харківського ліцею №100. Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти складає 3500 годин/навчальний рік: для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік; для учнів 3-4-х класів – по 910 годин/навчальний рік.

ОП зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем.

На основі ОП ХЛ№100 складає на кожен навчальний рік річний навчальний план з конкретизацією варіативного складника, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантного, так і варіативного складників, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів.

У 1-4-х класах початкової освіти здійснюватиметься поділ класів на групи при окремих предметів відповідно до чинних нормативів (іноземної мови (англійської), інформатики) - відповідно до чинних нормативів (наказ

Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517), листа МОНУ від 18.05.2018 № 1/9-322 "Роз'яснення щодо порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах в умовах повної або часткової інтеграції різних освітніх галузей, можливість якої передбачена Державним стандартом початкової освіти, затвердженим Постановами Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 р., №688 від 24 липня 2019 р.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-х класах – 35 хвилин, у 2-3-х класах – 40 хвилин відповідно до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» і змінами до нього години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

3. *Форми організації освітнього процесу.* Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуативні вправи, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Програми інваріантного складника Типового навчального плану є обов'язковими для використання в комунальному закладі «Харківський ліцей №100 Харківської міської ради».

4. *Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти* здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контролююча діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню

відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2-х класах підлягають вербальному, формульованому оцінюванню, у 3-4-х класах застосовується формульоване і підсумкове за рівнями навчальних досягнень оцінювання.

Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях (до наказу МОНУ від 13.07.2021 №813 «Про методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 –х класів закладів загальної середньої освіти»).

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формульованого оцінювання.

Формульоване оцінювання здійснюють з метою отримання інформації про досягнення учнів задля прийняття рішень про наступні кроки в навчанні як учителем, так і учнем. Формульоване оцінювання здійснюється шляхом:

- постійного педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів та коментарів самого учня, інших учнів, учителя;
- застосування різних прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття, розуміння, застосування учнями навчального матеріалу;
- визначення динаміки нарощування якісних показників результатів навчання у поточній навчальній діяльності;
- поточного аналізу змістового накопичення учнівського портфолію; самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів; співбесід із батьками учнів задля врахування їх думки щодо особистісного розвитку та соціалізації тощо.

Оцінювання особистих досягнень учня відбувається вербально відповідно до шкали оцінювання у свідоцтві досягнень: має значні успіхи; демонструє помітний прогрес; досягає результату з допомогою вчителя; потребує значної уваги і допомоги.

Вербальні оцінки (1-2-і класи) та рівневі (3-4-і класи) особистісних досягнень фіксуються у свідоцтві досягнень.

5. Перелік і пропонований зміст освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовна - літературна (МОВ)

Іншомовна освіта (ІНО)

Математична (МАО)

Природнича (ПРО)

Технологічна (ТЕО)

Інформативна (ІФО)

Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)

Громадянська та історична (ГІО)

Мистецька (МІО)

Фізкультурна (ФІО)

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у Типовій освітній програмі для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О.Я.

У початковому курсі мовна-літературної освіти виділено такі змістовні лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища». Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»,

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання»,

3, 4 класи – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання».

Освітня галузь «Іншомовна» реалізується через окремий предмет – «Іноземна мова» (англійська).

Освітня галузь "Математична" реалізується через окремий предмет, відповідно, - "Математика". Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Освітні галузі «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична». Зазначені освітні галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Освітня галузь «Інформатична» реалізується через окремий предмет, відповідно, - «Інформатика» з 2 класу.

Зміст технологічної освітньої галузі реалізується через навчальний предмет «Дизайн і технології». Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційнокомунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується окремим предметом «Фізична культура», мета і завдання якого реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Мистецька освітня галузь реалізується через предмети вивчення за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво, образотворче мистецтво за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

6. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Освітня програма ХЛ №100 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовними лініями з урахуванням вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти

Окрім освітніх компонентів для вільного вибору учнями, які є обов'язковими, за рішенням ХЛ №100 вона може містити інші компоненти, зокрема корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами (за наявністю), яким може надаватися такі форми навчання: інклюзивне, індивідуальне, дистанційне навчання, екстернат.

На основі освітньої програми для учнів 1-4-х учнів ХЛ №100 складає та затверджує річний навчальний план закладу, що конкретизує організацію освітнього процесу (додаток 1).

Директор ліцею

Вікторія ТКАЧ

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради ХЛ № 100
від 31.08.2023 № 11

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

1-х класів

Навчальний предмет/інтегрований курс	Кількість годин на тиждень
	1-А
<i>Інваріантний складник</i>	
Інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»	7
Іноземна мова (англійська)	2
Математика	4
Я досліджую світ	3
Дизайн і технології	1
Мистецтво	2
Фізична культура	3
Усього	22
<i>Варіативний складник</i>	
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>	<i>1</i>
Індивідуальні консультації та групові заняття	1
Кількість навчальних годин, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	23
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без фізичної культури)	20

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

2-х класів

Навчальний предмет/інтегрований курс	Кількість годин на тиждень
	2-А
<i>Інваріантний складник</i>	
Українська мова	3,5
Читання	3,5
Іноземна мова (англійська)	3
Математика	4
Я досліджую світ	3
Дизайн і технології	1
Інформатика	1
Мистецтво	2
Фізична культура	3

Усього	24
<i>Варіативний складник</i>	
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>	<i>1</i>
Індивідуальні консультації та групові заняття	1
Кількість навчальних годин, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	25
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без фізичної культури)	22

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

3-х класів

Навчальний предмет/інтегрований курс	Кількість годин на тиждень	
	3-А	3-Б
<i>Інваріантний складник</i>		
Українська мова	3,5	3,5
Літературне читання	3,5	3,5
Іноземна мова (англійська)	3	3
Математика	5	5
Я досліджую світ	3	3
Дизайн і технології	1	1
Інформатика	1	1
Мистецтво	2	2
Фізична культура	3	3
Усього	25	25
<i>Варіативний складник</i>		
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Індивідуальні консультації та групові заняття	1	1
Кількість навчальних годин, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	26	26
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без фізичної культури)	23	23

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

4-х класів

Навчальний предмет/інтегрований курс	Кількість годин на тиждень	
	4-А	4-Б
<i>Інваріантний складник</i>		
Українська мова	3,5	3,5

Літературне читання	3,5	3,5
Іноземна мова (англійська)	3	3
Математика	5	5
Я досліджую світ	3	3
Дизайн і технології	1	1
Інформатика	1	1
Мистецтво	2	2
Фізична культура	3	3
Усього	25	25
<i>Варіативний складник</i>		
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Індивідуальні консультації та групові заняття	1	1
Кількість навчальних годин, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	26	26
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без фізичної культури)	23	23